

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD)

Råd och tips på hur du tar hand om
dagvatten på din tomt

2025

Vad är LOD?

LOD står för Lokalt Omhändertagande av Dagvatten. Dagvatten är tillfälligt förekommande flöden av regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten. Dagvatten förknippas vanligtvis med urbana och hårdgjorda miljöer, men kan också uppstå på andra ytor, till exempel åkermark och skogsmark, men då benämns vattnet oftast som ytavrinning.

När vi byggt ut våra tätorter har vi ofta ersatt naturliga, genomsläppliga ytor som gräs och naturmark med hårdgjorda material som asfalt och sten. Historiskt har vattnet vanligtvis samlats upp i brunnar och letts bort till närmaste vattendrag. Det finns dock många fördelar med att ta hand om vattnet direkt på den aktuella platsen, det vill

säga lokalt omhändertagande av dagvatten. Vattnet kan till exempel användas för bevattning, fördröjas i damm, infiltreras i marken eller ledas till en genomsläpplig yta längre bort.

I Linköping har LOD följande betydelse:

Lokalt omhändertagande av dagvatten är en benämning som används för olika åtgärder som utförs för att rena vatten och minska eller fördröja dagvattenavrinningen från privat mark innan vattnet tillförs till det allmänna dagvattennätet eller släpps till recipient.

Fördelar med LOD

Det finns många skäl att ta hand om sitt dagvatten lokalt - här är några:

Naturresurser och hushållning

- Låt växterna ta hand om vattnet! Det är bättre hushållning att använda regnvatten än dricksvatten för bevattning.
- LOD bidrar till en bättre grundvattenbalans genom att dagvatten infiltreras. Sänkning av grundvattennivån kan öka för sättningar i byggnader och markanläggningar.
- LOD bidrar till minskade flödesvariationer, vilket medför att risken för översvämningar i källare och lågt belägna markområden minskar.

Miljö

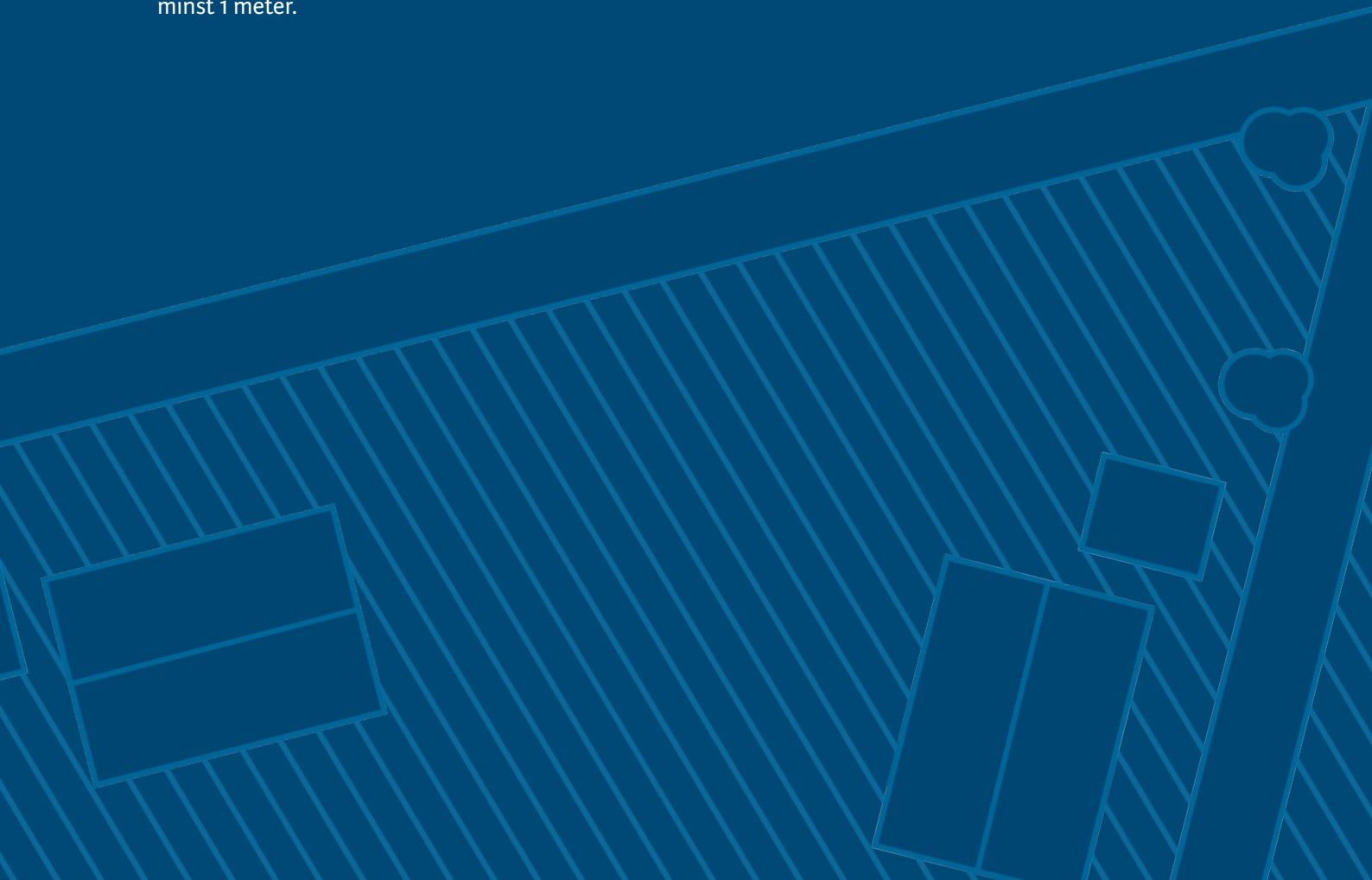
- LOD innebär att vattnet renas direkt vid källan istället för att spädas ut och spridas i ett större vattensystem.
- Synligt vatten kan göra tomten och närmiljön mer spännande och ge rikare växt- och djurmiljöer.

Ekonomi

- Lägre vattenförbrukning.
- Minskat förnyelsebehov av den gemensamma VA-anläggningen. Vilket medför lägre avgifter för dig som privatperson.

Att tänka på vid utformning av LOD

- Vid planering av nya bostäder är det bra om LOD-projektet finns med redan i ett tidigt skede.
- Välj anläggning med hänsyn till markens och tomtens förutsättningar. Ofta behöver lösningarna skraddarsys för respektive tomt.
- Undersök jordart och grundvattennivå på platsen där anläggningen planeras.
- Höjdsätt marken så att vattnet rinner bort från huset eller den hårdgjorda ytan. Marken närmast huset ska luta 5 cm per meter de första 3 metrarna, därefter 1-2 cm per meter. Led vattnet till ytor där infiltration kan ske.
- Avled vattnet på mark så långt som möjligt, därefter i mark. Fördröj i magasin, ytligt eller i mark.
- Minimera de hårdgjorda ytornas storlek på tomten.
- Som alternativ till asfalt, kan genomsläppliga ytmaterial användas på tomten, till exempel grus, armerat gräs eller plattor med öppna fogar. För att grundvattnet inte ska förorenas av smutsigt dagvatten måste avståndet till grundvattnet vara minst 1 meter.
- Undvik hinder för vattenavledning, till exempel kantsten.
- Planera bygg- och markarbeten så att inte tunga fordon kör på ytor som ska användas för infiltration. Detsamma gäller för upplag av material.
- Använd gärna matjord som är sandblandad till gräsmattan. Blanda och luckra upp jorden så att ett genomsläppligt markskikt skapas.
- Om vattnet ska användas till bevattning - samla det i en tunna.
- Led vattnet till buskar och träd som får ta hand om det.
- Led inte vattnet till grannens tomt! Vattnet ska ledas till lägsta punkten på din egen tomt.

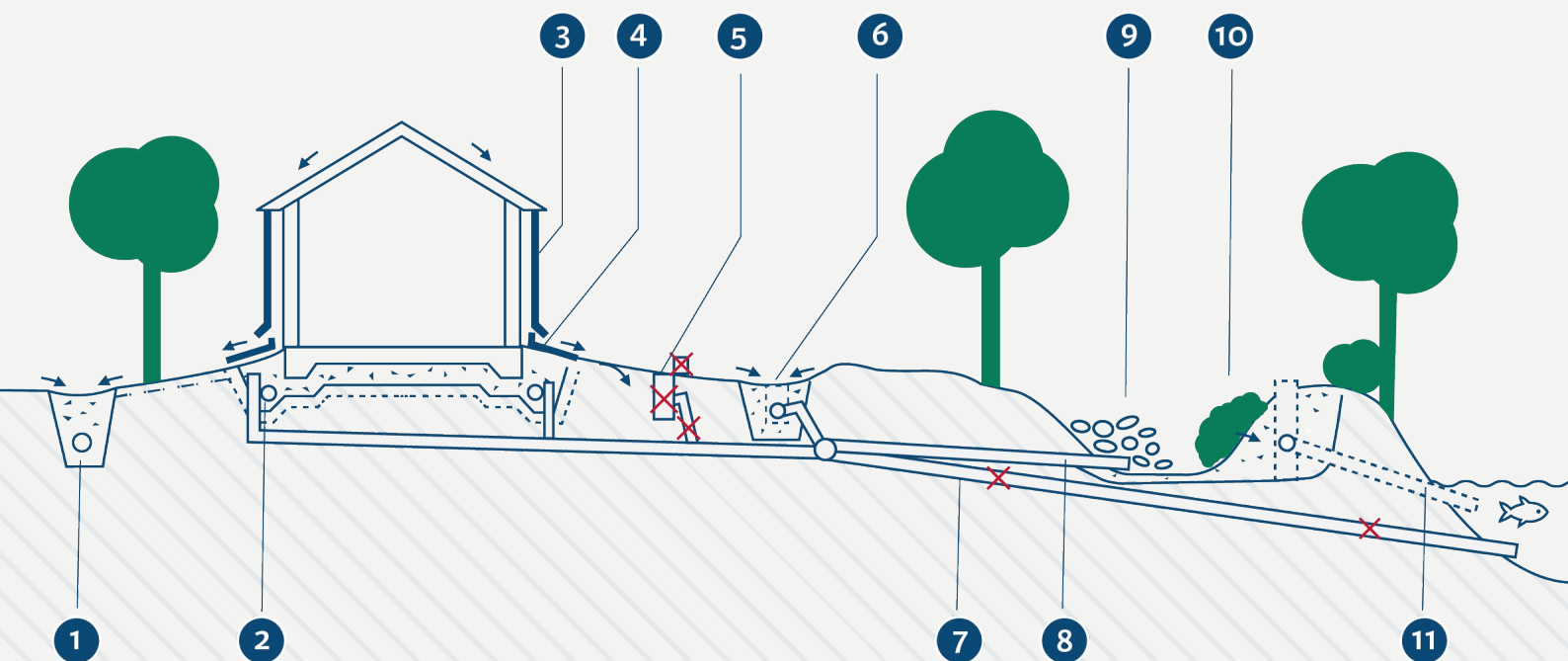
Lösningar för dagvattenhantering inom befintliga tomter

Här visas exempel på lösningar för dagvattenhantering inom befintliga tomter. Bilderna innehåller lösningar som kan användas var för sig eller tillsammans. Det är viktigt att ha i åtanke att de föreslagna lösningarna endast utgör exempel och

att alla anläggningar måste utformas utifrån förutsättningarna på den specifika tomten. Principerna är uppdelade i två kategorier, en för hus utan källare och en för hus med källare.

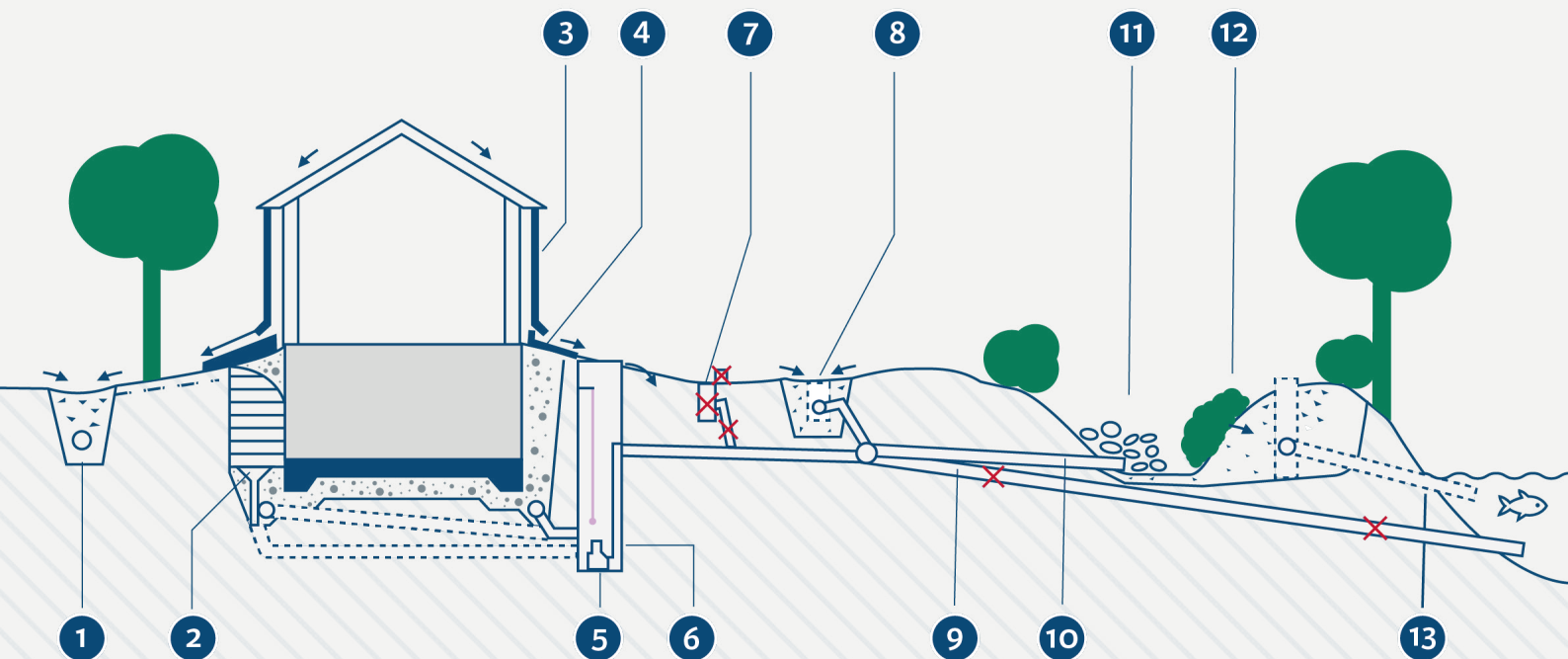
Hus utan källare

1. Infiltrationsytor skapas (vid genomsläpplig mark behövs inte anslutning till ledning).
2. Husgrundsdränering ansluts till LOD-anläggning eller samlingsledning.
3. Stuprör med utkastare.
4. Tät vattenavledare med fall från byggnad.
5. Dagvattenbrunnar slopas om möjligt, kantstenar tas bort eller sänks.
6. Infiltrationsytor skapas (vid tätare mark kan infiltrationen/stenkistan behöva kopplas till en ledning).
7. Befintligt dagvattenutlopp proppas.
8. Dagvatten avleds till en filter- och växtbädd.
9. Lågparter utnyttjas för översilning av våtmark och magasin.
10. Vegetation som tar upp och binder föroreningar i vattnet.
11. Filtrerat dagvatten avleds till vattendrag.

Hus med källare

1. Infiltrationsytor skapas (vid genomsläpplig mark behövs inte anslutning till ledning).
2. Spygatt längst ner i utomhustrappa.
3. Stuprör med utkastare.
4. Tät vattenavledare med fall från byggnad.
5. Pump (rekommenderas alltid att pumpa dränering och spygatt även om självfallsmöjlighet finns).
6. Backventil som försäkrar att flödet har rätt riktning.
7. Dagvattenbrunnar slopas om möjligt, kantstenar tas bort eller sänks.
8. Infiltrationsytor skapas.
9. Befintligt dagvattenutlopp proppas.
10. Dagvatten avleds till en filter- och växtbädd.
11. Lågparter utnyttjas för översilning av våtmark och magasin.
12. Vegetation som tar upp och binder föroreningar i vattnet.
13. Filtrerat dagvatten avleds till vattendrag.

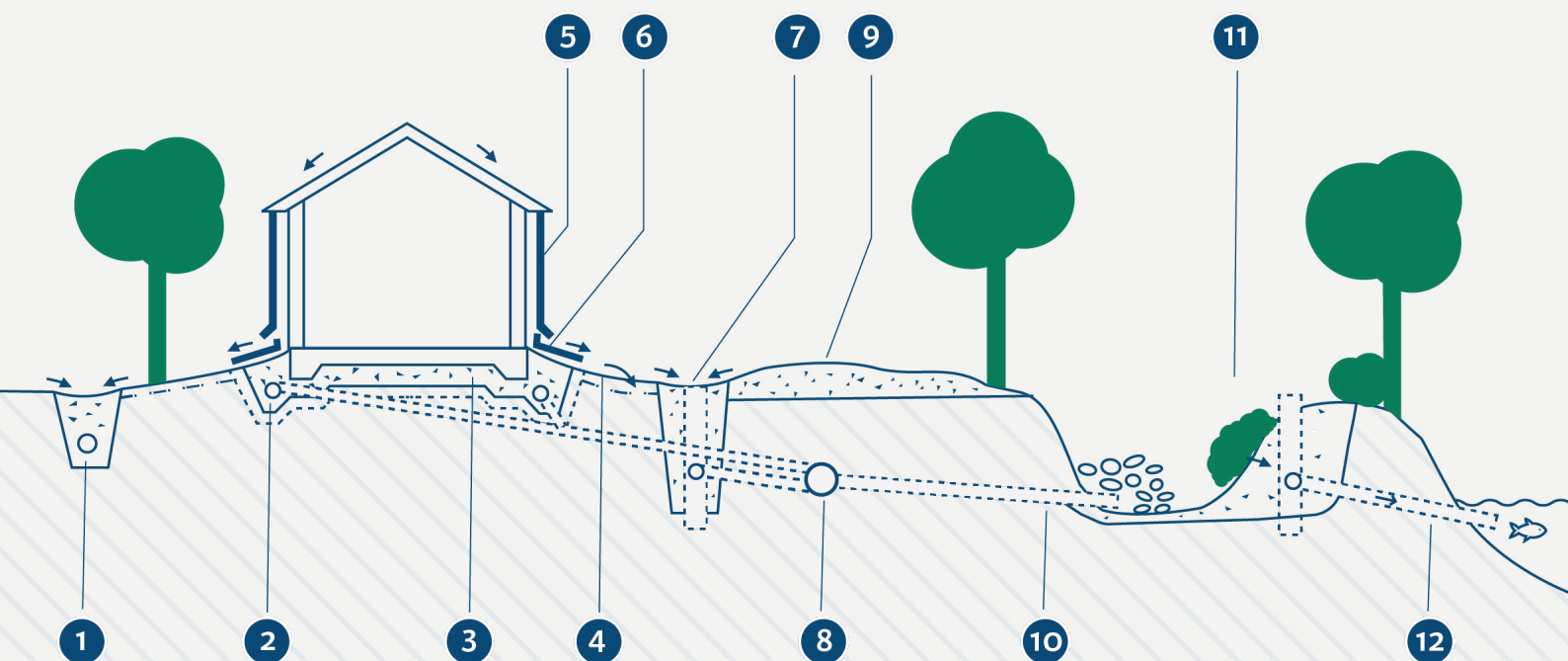
Lösningar för dagvattenhantering vid planering av nya tomter

Här visas olika lösningar för dagvattenhantering vid planering av nya tomter. Bilderna innehåller lösningar som kan användas var för sig eller tillsammans. Det är viktigt att ha i åtanke att de föreslagna lösningarna endast utgör exempel och

att alla anläggningar måste utformas utifrån förutsättningarna på den specifika tomten. Principerna är uppdelade i två kategorier, en för hus utan källare och en för hus med källare.

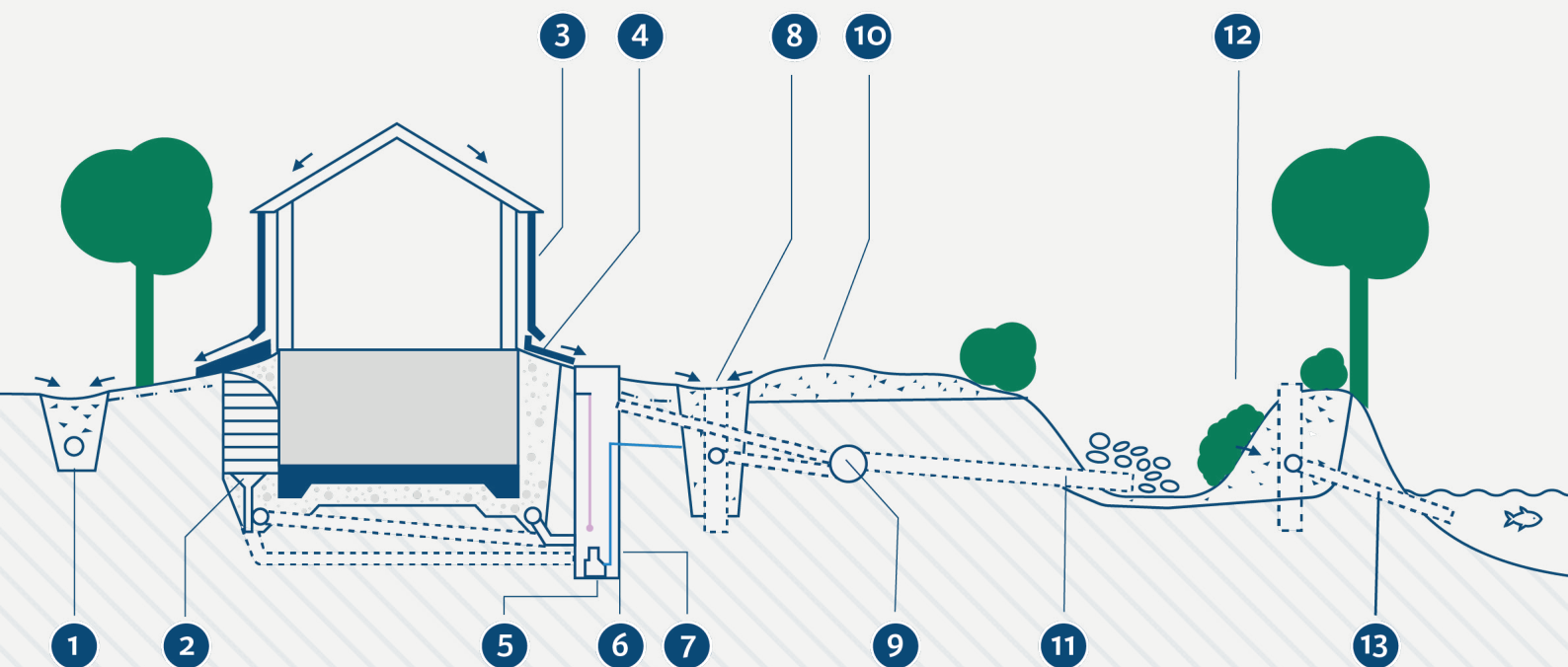
Hus utan källare

1. Infiltrationsytor skapas (vid tätare mark kan infiltrationen/stenkistan behöva kopplas till en ledning).
2. Husgrundsdränering ansluts till LOD-anläggning eller samlingsledning.
3. Kapillärbrytande skikt. Dränerande skikt som läggs för att inte vatten ska stå mot husgrunden.
4. Gräsmatta med sandblandning.
5. Stuprör med utkastare.
6. Tät vattenavledare med fall från byggnad.
7. Infiltrationsytor skapas (vid tätare mark kan infiltrationen/stenkistan behöva kopplas till en ledning).
8. Samlingsledning.
9. Infiltrationsvänlig beläggning och överbyggnad med fall mot gräsyta.
10. Överskottsvattnet avleds till en filter- och växtbädd.
11. Vegetation som tar upp och binder föroreningar i vattnet.
12. Filtrerat dagvatten avleds till vattendrag.

Hus med källare

1. Infiltrationsytor skapas (vid genomsläpplig mark behövs inte anslutning till ledning).
2. Spygatt längst ner i utomhustrappa.
3. Stuprör med utkastare.
4. Tät vattenavledare med fall från byggnad.
5. Pump (rekommenderas alltid att pumpa dränering och spygatt även om självfallsmöjlighet finns).
6. Gräsmatta med sandinblandning.
7. Backventil som försäkrar att flödet har rätt riktning.
8. Infiltrationsytor skapas (vid tätare mark kan infiltrationen/stenkistan behöva kopplas till en ledning).
9. Samlingsledning.
10. Infiltrationsvänlig beläggning och överbyggnad med fall mot gräsyta.
11. Överskottsvattnet avleds till en filter- och växtbädd.
12. Vegetation som tar upp och binder föroreningar i vattnet.
13. Filtererat dagvatten avleds till vattendrag.

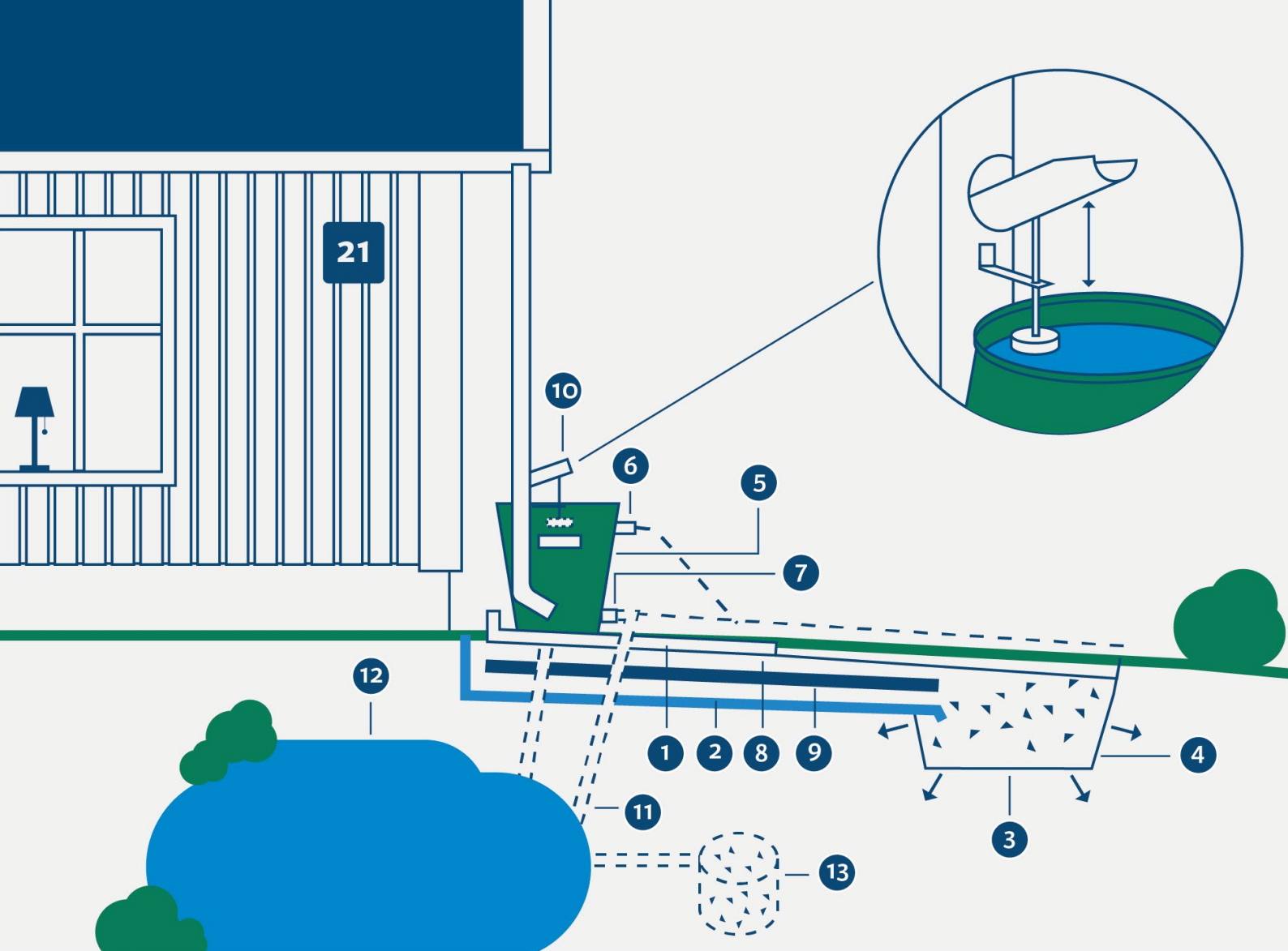
Förslag på hantering av takavrinning

Bilderna innehåller flera olika exempel som kan användas var för sig. Det är viktigt att ha i åtanke att följande förslag endast utgör typexempel och att alla anläggningar måste utformas utifrån

förutsättningarna på den specifika tomten. Det finns fler sätt att utforma anläggningen på än de som redovisas här.

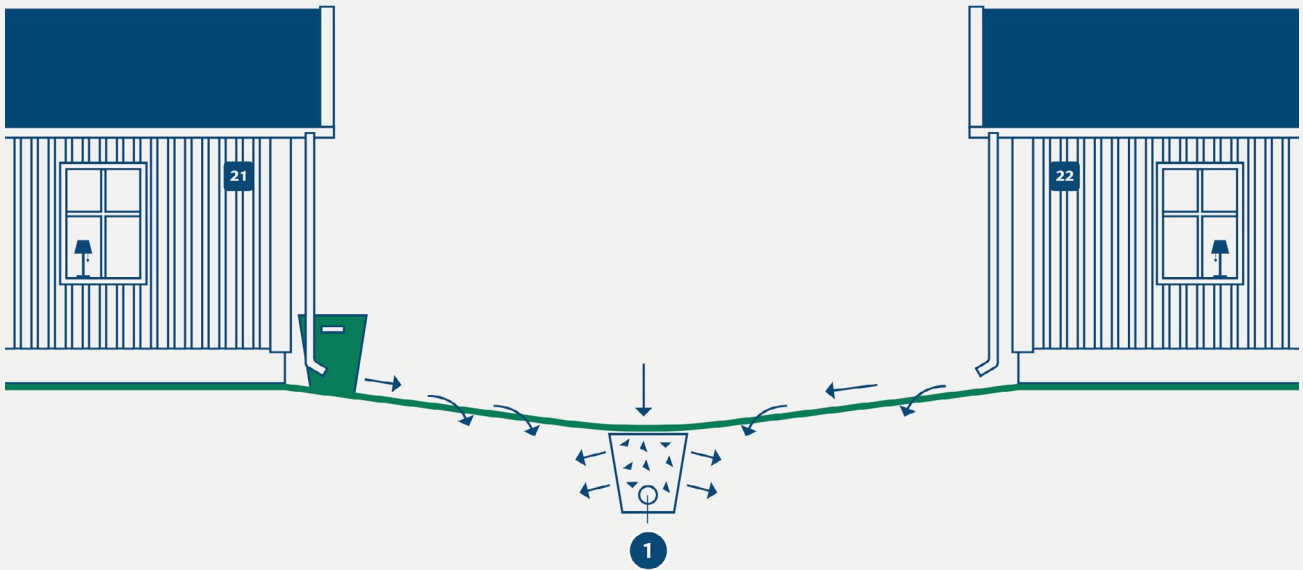

Typexempel 1

1. Rännalsplattor med skålning som leder vattnet rätt.
2. Plastduk som ser till att allt vatten leds bort från huset.
3. Stenkista. Om rännalsplattorna mynnar ut i en rabatt är inte stenkistan nödvändig.
4. Geotextil som materialavskiljande lager.
5. Tunna.
6. Koppling för anslutning av trädgårdsslang som bräddavlopp. Överskottsvattnet leds lämpligen till en rabatt eller ett träd.
7. Koppling med ventil för anslutning av trädgårdsslang för bevattning vid tömning av tunnan.
8. Grusfyllning som alternativ till rännalsplattor.
9. Dräneringsledning förlagd i grusfyllning.
10. Automatisk regnvattensavledare med flottör som monteras på stupröret.
11. Slang för avledning till damm.
12. Damm med vattenväxter.
13. Stenkista vid damm

Typexempel 2

Det går även att omhänderta takavrinningen lokalt tillsammans med sina grannar. Hitta då gemensamma lågpunkter dit ni leder vattnet. Vid mindre genomsläpplig mark kan en dräneringsledning behövas.

- 1 | Ledningsgrav med dräneringsledning. Intagsbrunn med slamficka och galler eller sillock kan behövas om ledningsgraven är lång.

För ytterligare information kontakta

Tekniska verken i Linköping AB

Vatten och avfall, telefon 013-20 80 00
Mejl: kundservice@tekniskaverken.se

Linköpings kommun

Miljöavdelningen, telefon 013-20 60 00
Bygglovsenheten, telefon 013-20 60 00
Mejl: kontakt@linkoping.se

Linköping

**Tekniska
verken**